

Sociologiska institutionen

PKK och identitet

I relation till vilka diskursiva identitetsföreställningar växte en ny identitetsframställning fram hos PKK?

Författare: Eda Duzgun

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Vårterminen 2012

Abstrakt

Författare: Eda Duzgun

Titel: *PKK och identitet*: I relation till vilka diskursiva identitetsföreställningar växte en ny identitetsframställning fram hos PKK?

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Sociologiska institutionen, Vårterminen 2012

I relation till vilka diskursiva identitetsföreställningar växte en ny identitetsframställning fram hos PKK under konflikten mellan rörelsen och den turkiska staten? Studien har formen av en diskursanalys och fokuserar på den väpnade konfliktens inledande fas mellan åren 1978-1984. För att undersöka den diskursiva förändringen och se huruvida en ny identitetsframställning växt fram togs avstamp i innehållet i PKK:s manifeste från 1978, İsmail Beşikçis uppmärksammade verk, Kurdistan – en internationell koloni, samt Michel Foucaults teori kring diskurser och makt. Genom att studera İsmail Beşikçi och manifestet utifrån material och konstitutionella texter i Turkiet, analyseras en statlig policy gentemot det kurdiska folket. Denna formella politik som innebar en förnekelse av det kurdiska folket undersöks i en diskursanalys i ljuset av PKK:s manifeste. Uppsatsen visar hur den dominerande diskursen i Turkiet utmanas och dekonstrueras vad dess politik gentemot det kurdiska folket beträffar. På så vis klarläggs att en ny identitetsframställning kunnat växa fram utifrån en politisk och militär konfrontation, som också innebar en konfrontation med den rådande diskursen i Turkiet.

Nyckelord: Beşikçi, diskursanalys, Foucault, Kurder, Kurdistan, PKK

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Förförståelse	5
1.3 Avgränsningar	6
1.4 Definitioner och begreppsförklaringar	6
2. Historisk bakgrund: Kurdistans framväxt	7
3. Tidigare forskning	10
3.1 Andra vetenskapliga studier om relationen mellan Turkiet, kurder och PKK	12
4. Diskursanalys som teori och metod	13
4.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt	13
4.2 Vad är en diskurs?	14
4.3 Diskursanalys.....	16
4.4 Material och urval.....	19
5. Analys.....	21
5.1 Förnekelsepolitik - Strukturell bakgrund och kontext.....	21
5.2 ”En nation som inte ens har koloniserats”	22
5.3 Manifestet från 1978.....	23
5.4 Förneka förnekelse	25
5.5 Att utmana diskursens ordning	27
6. Slutsats	31
Referenslista:	32

1. Inledning

Ännu vid millenniumskiftet 2000 kunde diskussionerna om kurder och Kurdistan i Turkiet möta ett slut redan på det begreppsmässiga stadiet. Orsaken sträcker sig ungefär 90 år tillbaka. Fredsavtalet som undertecknades i Lausanne, Schweiz den 24 juli 1923 av de dåvarande segerrika stormakterna Storbritannien och Frankrike, tillsammans med den turkiske landsfadern Mustafa Kemal, har en central historisk roll i vad som idag har kommit att kallas för ”kurdproblemet” eller ”kurdfrågan”. Lausannefördraget innebar början på två olika historiska perioder med politiska och sociala konsekvenser för turkar, araber, perser och inte minst kurder. För turkar innebar fördraget en internationell garanti som en suverän turkisk stat, medan den innebar ”fångenskap” och ett ”institutionaliserande av slaveri och kolonialism” för kurderna (Beşikçi, 1990:21). Till följd av Lausannefördraget 1923 kom begreppen *kurd* och *Kurdistan* att successivt upphöra att existera i officiella sammanhang i Turkiet och denna retorik blev slutligen till följd av, ”lagen om Tunceli” 1935, dominerande i turkiska vetenskapliga texter, institutioner, politik, rättsväsende och media (Kurd.se, 2012).

Diskussionerna om ”kurdproblemet” eller ”kurdfrågan” i Turkiet har därför länge bemötts med svårigheter redan i det definierande stadiet. Det har inte varit vid frågan *hur* utan snarare vid frågan *vad*, som problematiken varit framträdande.

Framväxten av vänsterrörelser i Turkiet på 1960- och 70-talet blev början på en motsättningsfas mot den dominerande statliga diskursen om kurder och Kurdistan. Diskussionerna om ett koloniserat Kurdistan, och om kurder som en särskild etnisk och kulturell folkgrupp blev nu alltmer påtagliga i politiska samt offentliga debatter och skapade en ny kunskapsuppfattning av ämnet. Förbudet av begreppen var dock fortfarande gällande och turkiska myndigheter vidtog åtgärder som ledde till fängslanden och hängningar av framträdande företrädare för denna motstånds- och dissidentpolitik (Emek Partisi, 2012).

Som reaktion mot den statliga förnekelsepolitiken kom en grupp studenter med skild etnisk bakgrund som då kallade sig själva för *Apocular* (uttryckligen: ”anhängare till Apo”) att grunda ett parti 1978 i syfte att uppnå ett gemensamt mål (Özcan, 2006:89–97). *Partiya Karkerên Kurdistan*, PKK som då antog en marxist-leninistisk linje hade som mål att frigöra Kurdistan från ”imperialistiska makter” och vinna rätten till nationellt självbestämmande för det kurdiska folket: för att utropa ett självständigt Kurdistan som inkluderade alla de fyra kurdiska regionerna (White, 2000:134–135; Beşikçi, 1990:40). I den här studien har jag valt att studera *i relation till vilka diskursiva identitetsföreställningar som en (ny) identitetsframställning växte fram hos PKK?*

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att med utgångspunkt i den diskursanalytiska traditionen uppnå en nyanserad och fördjupad bild av identitetsbegreppet inom ramen för den kurdiska rörelsen PKK och den väpnade konflikten i Kurdistan i sydöstra Turkiet. Valet av just PKK är relaterat till dess framträdande roll i lokala och internationella diskussioner om den kurdiska frågan, samt dess situering i en komplex kontext där en förnekad existens och identitet, som dessutom är uppdelad mellan flera stater, söker ge uttryck för sig själv samtidigt som den skapar sig. Syftet är att närmare granska inom vilka formationer och genom vilka diskursiva konflikter som identitet framträder hos PKK i dess tidiga ungdom. Studiens primära intresseområde är att studera innebörden av identitet i PKK:s begynnelse, samt i relation till vilka diskursiva identitetsföreställningar denna teori har växt fram. De frågeställningar som ämnas besvara är följande:

- I relation till vilka diskursiva identitetsföreställningar växte en ny identitetsframställning fram hos PKK?

Denna fråga är intressant att analysera djupare emedan PKK skiljer sig från sedvanliga befrielseströrelser i antikoloniala sammanhang eller tillstånd av utländsk ockupation. Den skiljer sig på så sätt att själva det förhållande som fanns mellan centralmakten, dvs. den turkiska staten, och det kurdiska folket, var förnekad. Således existerade inte en kurdisk identitet i statens mening, medan PKK som politisk och väpnad rörelse förkunnade en kurdisk identitet – inte enbart inom Turkiets gränser, men även i de angränsade kurdiska regionerna i Iran, Syrien och Irak – som alla gränsar till Turkiet. Denna fråga kan te sig rent politiskt, men i grunden för den finns även en uppsättning verklighetsuppfattningar som är konstruerade genom definitioner, identiteter, föreställningar, distinktioner och termer. Dessa går oftast förlorade i politiska analyser, men de utgör ett fundamentalt underlag för en djupare förståelse av konflikten.

1.2 Förförståelse

Med utgångspunkt i den poststrukturalistiska traditionen tar den här studien avstånd från den traditionella synen inom den positivistiska skolan på forskning som neutral och apolitisk (Bergström och Boréus, 2005). Istället utgår studien ifrån den epistemologiska grundvalen att varje forskare är högst delaktig och ansvarig för den kunskap som produceras. Med bakgrund i tanken om forskning som situerad, dvs. producerad i en specifik kontext vid en särskild angiven tid och rum och genom en tolkande process (Sjöberg och Wästerfors, 2008), är det

också relevant att i detta sammanhang relatera min egen förförståelse av ämnet som jag här valt att studera. Som kurdisk kvinna har jag personlig erfarenhet av att kurder som folk förnekas. Jag skulle vilja påstå att min förståelse om min egen kulturella bakgrund och etniska tillhörighet utvecklades först under tonåren. Kanske också värt att notera är att jag är född under en period efter PKK:s grundande. Jag tillhör den generation av kurder som talar turkiska men som kallar sig själva för kurder, till skillnad från en generation tidigare som inte kunnat någon turkiska men som kallat sig själva för turkar. Det är bl.a. förhållanden och omständigheter som dessa som dels föranlett mig att vilja studera socialantropologi och sociologi, samtidigt som det har väckt mitt intresse för ämnen om identitet och identitetsskapande.

1.3 Avgränsningar

Vad gäller den tidsmässiga avgränsningen kommer studien att sätta fokus på följande skeden: 1978 – 1984.

I det här specifika fallet är det enbart en del av PKK som fenomen, mer specifikt PKK:s diskursiva föreställningar i relation till identitetsbegreppet inom den förhärskande formella ordningen i Turkiet och den statliga förnekelsepolitiken mot kurderna som studeras.

Vad gäller en tredje avgränsning i studien är det viktigt att framhålla att det inte bara finns *en* kurdisk föreställning av identitetsbegreppet. I den här studien kommer jag däremot att avgränsa mig till att studera PKK:s förståelse, tolkningar och proklamation av den kurdiska existensen och identiteten så som det framkommer i manifestet från 1978.

1.4 Definitioner och begreppsförklaringar

I den här studien kommer jag att använda mig av begreppet *Kurdistan* i sammanhang där jag diskuterar det område där majoriteten av befolkningen är kurder. Kurdistan sträcker sig över fyra nationalstaters gränser. Dessa är Turkiet, Iran, Syrien och Irak.

PKK, Partiya Karkerên Kurdistan: Kurdistans arbetarparti, grundades år 1978 i byn Fis i Lice-distriktet i Amed/Diyarbakir av Abdullah "Apo" Öcalan och 21 andra personer (Öcalan, 2011).

2. Historisk bakgrund: Kurdistans framväxt

För att kunna förstå hur uppkomsten av en identitetsföreställning växte fram hos PKK, så måste man ha kunskap om kurdernas historia och Kurdistans framväxt. Att framställa följande kapitel är minst sagt komplicerat. Information om Kurdistans framväxt, hur länge människorna har bott där, hur länge människorna där har levt som kurder, hur länge man har uppfattat sig själva som kurder är otydligt i historieböcker. Dessutom kan uppgifterna variera markant beroende på författare. David McDowall (2004) en framstående brittisk kurdexpert inleder sitt 449 sidors verk ”*A Modern history of the Kurds*” genom att just påpeka bristen på information om kurdernas historia. McDowall (2004) drar paralleller mellan bristen på information och det geografiskt, politiskt och ekonomiskt marginaliserade tillstånd som kurderna försattes i mellan åren 1918-1925. Han skriver:

“The reason is simple: during this narrow periods the Kurds lost their one great opportunity for state-hood, and found themselves apportioned as minorities in the new state system that replaced the Ottoman and Qajar empires“ (McDowall, 2004:xi).

Liknande slutsatser dras av samtliga vetenskapliga studier som jag har tagit del av, bland andra nationella och internationella forskare som, Ismail Beşikçi (1990), Michael Gunter (1997), Christopher Houston (2008), David McDowall (2004), Paul White (2000) och Ali Kemal Özcan (2006). Författarna riktar också uppmärksamhet på att studierna och de moderna kunskapsproduktionerna om kurderna utvecklats med utgångspunkt i statscentrerade teorier och synsätt som varit djupt rotade i modernitetstanken (Houston, 2008; Beşikçi, 1990). Därtill har det oftast varit utifrån ett konfliktperspektiv där ”*kurdiskheten förutsätts enbart utgöra ett element av antingen internationell eller regional konflikt*” (Özcan, 2006:3. *min översättning*). En sociologisk analys av kurdernas ”*egna kulturella och sociala enheter med dess egen identitet och interna dynamiker*” är oftast försummade (Houston, 2008:95. *min översättning*), förutom i den turkiske sociologen Ismail Beşikçis arbeten, skriver Houston (2008) och Özcan (2006).

Det geografiska område där majoriteten av befolkningen är kurder kom först att kallas för ”Kurdistan”, vilket ordagrant betyder ”kurdernas land”, av Seldjuk-sultanerna på 1200-talet (White, 2000:14; McDowall, 2004:6). Begreppet Kurdistan användes även under det Osmanska riket, vars samhällsstruktur var uppbyggd enligt uppfattningen om ett gemensamt religiöst samhälle, också kallad *millet* (McDowall, 2004:2). Efter första världskrigets slut 1918, i samband med upplösningen av det Osmanska riket, delades Kurdistan upp mellan de

nygrundande moderna nationalstaterna Turkiet, Irak, Syrien och Iran. Och det är härvid som de moderna begreppen ”kurdproblemet” och ”kurdfrågan” har sitt ursprung. Kurderns politiska status som en särskild etnisk och kulturell folkgrupp började förnekas i samband med de moderna nationalstaternas grundande och den kurdiska kulturen stigmatiserades av de framväxande arabiska, turkiska och persiska nationalstatskulturerna. Kurderna som tidigare haft möjligheten att praktisera den egna kulturen inom det Osmanska riket, förbjöds nu att utöva sina traditioner och bruka sig av det egna språket: *kurdî* (kurdiska) (Beşikçi, 1990:11–12; McDowall, 2004:2). Efter det osmanska rikets upplösning erkändes de kristna folkgrupperna politisk status som ”minoritetsfolk” inom staten Turkiet. Denna politiska status tillerkändes dock inte kurderna eftersom detta endast gavs till kristna folkgrupper.

Situationen för kurderna i moderna Turkiet, Irak, Syrien och Iran skiljer sig åt beroende på staternas inre politiska, rättsliga, sociala, kulturella och religiösa dynamiker. Diskursen om kurderna i dessa stater har tillskrivits särskilda subjektiva egenskaper enligt staternas inre perspektiv, föreställningar och behov. Denna studie tar i första hand sikte på Turkiet och den kurdiska regionen i sydöstra Turkiet. Där kom begreppen Kurd och Kurdistan att succesivt förnekas för att sedan helt förbjudas. Diskussioner om kurderns politiska status som särskild etnisk kultur och folkgrupp förbjöds i offentliga sammanhang, och denna retorik kom att dominera inom turkiska vetenskapsläror, institutioner, politik, rättsväsende och media. I Iran kom den kurdiska identiteten att beskrivas som en subkultur av den iranska identiteten. I Irak och Syrien beskrevs kurderna som ”invånare” i det arabiska arvet (Beşikçi, 1990:12; McDowall, 2004:2).

Mot bakgrund av detta möter nutida forskare motstånd när de bedriver undersökningar om kurder och Kurdistan, då den dominerande retoriken i ämnet hävdar att kurder inte existerar som en särskild etnisk grupp och kultur. Dessa forskare blir därmed anklagade för att ”bedriva politik” (White, 2000:14), eller utsätts för fängelse och tortyr som bland andra den turkiske sociologen Ismail Beşikçi själv (Kurd.se, 2012). Vetenskapliga studier och historiebrevningar visar däremot att kurder som folk med distinkt etnisk, lingvistisk och kulturell egenskap finns (Beşikçi, 1990:11–12; White: 2000:14). Beşikçi (1990:22) skriver att kurderna är ett av Mesopotamiens äldsta folk och ättlingar till gutierna, vars historia sträcker sig tillbaka till 3100 f.Kr. Özcan (2006:139) refererar till Gilgamesheposet och skriver att kurderna historia som etnisk grupp sträcker sig till Enkidu i Gilgamesheposet. McDowall (2004:9) förhåller sig till ungefär samma århundrade och skriver att kurderna historiskt först nämns som ”Cyrtii” för 2000 år sedan. White (2000:14) skriver att ”den mest populära föreställningen” är att kurderna är ättlingar till mederna. Vidare skriver White (ibid:14) att det

också finns en annan gren, vilka oftast är forskare med starka förbindelser till den turkiska staten, och dessa skriver att kurder är av de turkiska och persiska folken. Historiskt har begreppet ”kurd” varit synonymt med ”nomad”, ”bergsfolk” och ”stamfolk” (McDowall, 2004; Özcan, 2006). Samtliga författare är eniga om att definiera kurdernas samhällsstruktur som ett stamsamhälle, och kurder som ett ”stamfolk som talar det kurdiska språket” (McDowall, 2004:13).

Det kurdiska språket tillhör det som idag kallas för den ”indoeuropeiska språkfamiljen”, och består av flera dialekter och sub-dialekter. De två största kurdiska dialekterna är kurmancî och soranî, och sub-dialekterna är goranî, zazaki/dimilki, lûrî och feylî. Majoriteten av kurderna i Kurdistan i Turkiet och Syrien talar kurmancî, medan soranî talas av kurderna i Kurdistan i Irak och Iran. Skillnaderna mellan dessa dialekter är tydliga i både tal och skrift. Bland annat skrivs kurmancî med latinska bokstäver medan soranî skrivs med arabiska bokstäver (ibid:9–10). Kurderna tillhör olika tros läror. Den religion som har haft störst påverkan på den kurdiska kulturen är Islam (Beşikçi, 1990:23). Historien visar dock att kurder gjorde stort motstånd mot Islams erövring i Kurdistan. Zoroastrism och yazdanism praktiserades av kurderna före islams ankomst. Idag finns sunnitiska, shiitiska, kristna, yarsanistiska, yezidier och alevitiska kurder. Mot bakgrund av ovannämnda faktorer drar McDowall (2004:17) slutsatsen att Kurdistans sociala och politiska ordning är starkt genomsyrad av etniska, religiösa och socio-ekonomiska aggregerade förhållanden och stam/nomad strukturer.

3. Tidigare forskning

Den amerikanske kurdeperten Paul White (2000) och den kurdiske sociologen Ali Kemal Özcan (2006) är de få forskare som har bedrivit sociologisk forskning på engelska om PKK:s teorier om ”den nya människan” och ”ett nytt sätt att leva”. Några sociologiska studier av ämnet på svenska finns inte. Vid sökning av ”PKK” i Uppsatser.se dyker blott två arbeten upp, bägge inom statsvetenskapliga fakulteter. Det ena arbetet beskriver PKK som en ”funktionell aktör” i en studie om säkerhetsproblematik mellan Turkiet och EU (Salvador, 2010). Det andra arbetet är en komparativ fallstudie av ”politiska och religiösa terrorgrupper”. Författarna undersöker effektiviteten och framgångarna för dessa grupper att uppnå sina mål. PKK studeras inom ramen för vad författarna kallar en ”politisk terrorgrupp” (Haraldsson och Olson, 2011). Vid sök av ”PKK” + (”Linked Full Text” + ”Scholarly (Peer Reviewed) Journals” + publicerad mellan datumen ”1990-2012”) i sökmotorn EBSCO dyker 380 vetenskapliga artiklar upp. 262 av dessa finns inom statsvetenskap och endast 22 inom sociologi. Vid sök av ”PKK” + ”identitet” utifrån samma sökmetod minskar antalet vetenskapliga artiklar drastiskt till 25, varav 16 av dessa finns inom statsvetenskap och inga träffar på sociologi. Mot bakgrund av ovannämnda faktum sökte jag avsiktligt författare med olika nationella bakgrund, med olika ”expertisglasögon” i ämnen om relationen mellan PKK, kurder och Turkiet. Syftet är få en bredare och djupare förståelse av ämnet. Förutom Paul White och Ali Kemal Özcan, har jag även studerat arbeten av den turkiske sociologen Ismail Beşikçi, brittiske kurdeperten David McDowall, antropologen Cristopher Houston och statsvetaren Michael M. Gunter.

Samtliga av de genomgångna studierna som nämns i det här kapitlet har fem gemensamma nämnare: 1) bristen på information om kurderna och Kurdistans framväxt, 2) kurdernas religiöst och stambaserade samhällsstruktur, 3) ”*politiska, ekonomiska och/eller militära spänningar mellan regionala och imperialistiska makter över det strategisk signifikanta och rikedomarna av kurdernas hemland*” (Özcan, 2006:2), 4) varken ekonomiska moderniseringen och liberalisering samt politiska demokratiseringen har uppnåtts för kurderna i Turkiet, och slutligen 5) PKK:s framväxt som en konsekvens av Turkiets politik mot kurderna, som enligt författarna bygger på assimilering, förtyck och förnekelse.

Både Paul White (2000) med sitt verk ”*Primitive Rebels or Revolutionary Modernizers: The Kurdish Nationalist Movement in Turkey*” och Ali Kemal Özcan (2006) med sitt verk ”*Turkey's Kurds: A Theoretical Analysis of the PKK and Abdullah Öcalan*” studerar PKK:s framväxt i Turkiet från tidigt 1970-talet fram till PKK-grundaren Abdullah

Öcalans ”tillfångatagande” som White definierar det (2000:187) eller ”kidnappning” som Özcan (2006:1) definierar det, den 15 februari 1999. Bägge forskare har haft möjligheten att delta på PKK:s träningsläger och personligen träffat Abdullah Öcalan för intervjuer. Både White och Özcan studerar Abdullah Öcalan som en ”karismatisk ledare” enligt Max Webers terminologi.

I analytisk mening har Ali Kemal Özcan studerat ämnet utifrån begreppen ”nation” och ”nationalism” som teoretisk utgångspunkt. Han har genomfört både kvalitativ och kvantitativ forskning med utgångspunkt i primära texter av Öcalan, intervjuer, observationer och fältarbete. Özcan studerar sig an PKK både idémässigt och organisatoriskt. Han analyserar Abdullah Öcalans texter och idéer, PKK:s misslyckanden och framgångar i att få till stånd en kurdisk opposition i Turkiet och kontextrelaterade faktorer som har spelat roll i det kurdiska motståndet, som PKK:s filosofi och rekrytering, organisatoriska strävsamhet och väpnade gren. Paul White analyserar ”förvandlingen” som ”bönderna” har genomgått från att vara ”sociala rebeller” till ”moderna kurdiska nationalisterna” genom att tillämpa Eric Hobsbawms teori om ”primitiva rebeller” (White, 2000:1-2).

Både White och Özcan kommer fram till slutsatsen att begreppet ”naturlighet” är ofta förekommande hos Öcalan och av PKK. Bägge kommer också fram till att begreppet ”nationalism” inte förekommer hos Öcalan eller PKK i sin traditionella dräkt. White (2000:216) beskriver däremot Öcalan som ”a nationalist leader of a clearly modern nationalist movement”. Özcan drar slutsatsen att trots att PKK:s partiprogram utvecklades utifrån begreppet ”nationell befrielse”, så är PKK inte en nationalistisk organisation i klassisk bemärkelse, dvs. den bygger inte på nationalistisk ideologi. White drar paralleller mellan denna strävan efter ”naturlighet” hos Öcalan och Webers teori om en emotionellt baserad relation mellan grupp och karismatisk ledare som White menar varken bygger på ”standard moral norms or formal organizational structures” (White, 2000:212). Vad gäller PKK:s senaste tankegångar och teorier om ”den nya människan” och ”ett nytt sätt att leva” kommer White (ibid:210) fram till slutsatsen att doktrin om ”ny kurdisk person” (”New Kurdish Person”) hos PKK är en ”framgångsrik manipulation av ”traditionella system” av auktoritet”. Özcan kommer fram till följande slutsats i ämnet:

”The newness in this organizational performance is associated with the party’s philosophy of cadre education devoted to the reacquisition of human naturalness as a social being, which has itself determined the organization’s successes and failures in operating Kurdish collective action” (Özcan 2006:242).

3.1 Andra vetenskapliga studier om relationen mellan Turkiet, kurder och PKK

I sin bok *“The Kurds and the future of Turkey”* drar statsvetaren Michael M. Gunter (1997) paralleller mellan PKK:s framväst i Turkiet och det statliga styrelseskicket. Han beskriver att det råder en “auktoritär tradition” i Turkiet som 1) utgör ett hinder för Turkiets demokratiseringsprocess, 2) hindrar landet från att tillfredsställa de legitima kraven av dess medborgare med kurdisk etnisk arv och 3) har en negativ effekt på mänskliga rättigheter (ibid:2). Gunter drar slutsatsen att PKK utgör ett resultat av Turkiets misslyckande att lösa ”dess kurdiska problem” och kommer också fram till att ”det kurdiska problemet” utgör en väsentlig faktor vad gäller Turkiets utrikespolitik. Han drar också slutsatsen att det kurdiska problemet innehar en väsentlig roll i Turkiets övergång från en ”auktoritär tradition” till en ”genuin demokrati”. Enligt Gunter kan det kurdiska problemet i Turkiet lösas om landet ”*garanterar dess medborgare med kurdisk etnisk arv deras fulla kulturella, sociala och politiska rättigheter vilka innefattas i en demokrati*” (ibid:2. min översättning).

I sin bok *”A Modern History of the Kurds”* drar den framträdande brittiske kurdexperten David McDowall (2004) samma slutsats som Gunter och tillägger att ”den kurdiska frågan” inte kan lösas med militära medel. Han kommer också fram till att fyra faktorer spelat roll för framväxten av ”kurdiskt nationalistiska” strömningar: 1) PKK gerillans kamp, 2) politiska, 3) ekonomiska, 4) demografiska. Till skillnad från Gunter fokuserar McDowall på det fortsatta stamsystemet inom det kurdiska samhället. Han drar slutsatsen att praktiska ekonomiska och politiska begränsningar i Turkiet, Iran och Irak samt de ”lingvistisk-kulturella och religiösa” olikheterna i det kurdiska samhället ”utnyttjas” av de politiska systemen i Turkiet, Iran och Irak. Detta menar McDowall hindrar framväxten av en ”kurdisk nationalism” som inkluderar samtliga kurder i diverse stater. McDowall (2004) drar slutsatsen att det är staternas ”territoriella integritet” och dess ”homogeniserings- och lojalitetspolitik” som är i konflikt med den ”kurdiska nationalismen”.

I *”Kurdistan: Crafting of National Selves”* studerar antropologen Cristopher Houston (2008) de kurdiska upproren som leddes av shejker och stamledare under det Osmanska riket fram till grundandet av republiken Turkiet. Houston drar paralleller mellan Turkiets demokratisering och ”de-Kemalisering” av Turkiets politiska kultur, men också hos ”människornas individuella psykologi”. ”De-Kemalisering” definierar Houston enligt *”a trans-national dominant discourse constitutes a generic governing project characterizing state politics in Iraq and Turkey”* (ibid:159). Han drar paralleller mellan möjligheten för kurderna att skapa en ”alternativ självkänedom” och dekonstruktionen av den ”Kemalistiska nationalismen och dess etnografiska diskurser” av det kurdiska samhället.

4. Diskursanalys som teori och metod

4.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt

Den vetenskapsteoretiska metoden för denna uppsats är diskursanalysen, som härrör från den poststrukturalistiska traditionen. Det som är utmärkande för traditionen är dess 1) *konstruktivistiska* syn på *språk* och *verklighet*, 2) kritik mot att samhällsfenomen på förhand antas ha en given mening och essens, 3) kritik mot att reducera samhällsanalys till särskilda begrepp som exempelvis klass (Bergström och Boréus, 2005:22–23).

Den poststrukturalistiska traditionen har ett särskilt sätt att se på och tolka språket. Språket definieras dels som ett uttrycksmedel för att definiera ett fenomen, dels som ett verktyg i konstruerandet av fenomenet. I ett socialt sammanhang använder sig individen av språket för att definiera ett fenomen, men samtidigt som individen använder sig av språket så fungerar språket i sig som ett verktyg i upprätthållandet av diskurser, eftersom varje ord inrymmer meningsladdade effekter. Genom att exempelvis tillskriva det fenomen som här ska studeras ett adjektiv som ”terrororganisation” eller ”frihetsrörelse” kommer det att skapa två olika uppfattningar om fenomenet. Beroende på vilken definition en individ använder sig utav under en interaktiv process i en viss social kontext, produceras (eventuellt) en ny uppfattning och därmed en ny kunskap om en social verklighet. Det är mot bakgrund av denna möjlighet till förändring som (även) tids- och rum-perspektivet får en central roll inom den poststrukturalistiska traditionen. Eftersom traditionen förhåller sig till idén om att identitetskonstruktioner är utformade över tid och rum och av mänskliga influenser, så utgår den från tanken att identitetskategorier på förhand inte har någon given essens. Istället anses det inom traditionen att det finns en möjlighet att omformulera dessa beroende av historisk-politiska förhållanden vid en särskild given tid och rum. Mot bakgrund av detta utgår jag från den ontologiska grundvalen att sociala fenomen på förhand inte har en given essens, att de inte har producerats utifrån ett ramverk av objektivitet och neutralitet, utan att de produceras utifrån ett ramverk av subjektivitet och politisk färgad mening. Vidare förhåller sig traditionen kritisk till att reducera samhällsanalys till särskilda begrepp som exempelvis klass. Istället används ett helhetsperspektiv där ekonomiska, politiska, rättsliga, sociala, kulturella och religiösa dynamiker tolkas utgöra påverkande faktorer i skapandet av en social omgivning och verklighet.

4.2 Vad är en diskurs?

För att besvara de frågeställningar som har presenterats i inledningskapitlet utgår jag från diskursanalysen som teori och metod. Ett förenande av teori och metod är vanligt förekommande inom diskursanalys. Själva diskursbegreppet förutsätter en utvidgad textanalys med fokus på möjlighet till förändring i synsätt och förståelse.

Vad är då en diskurs? En diskurs kan beskrivas som en regelstyrd framställning av någonting. Ulf Johansson Dahre (2005:19) fil.dr. i socialantropologi, formulerar diskursbegreppet enligt följande:

”En diskurs är en förmedlad och filterad framställning av sociala fenomen eller politiska relationer” (Johansson Dahre, 2005:19).

En diskurs fungerar som ett språkligt uttryck som definierar och strukturerar diskussionsmöjligheterna (Johansson Dahre, 2005). Med andra ord fungerar diskursen som en reglerad och bestämd förståelseram. Diskurser skapas i ett socialt sammanhang, men fungerar samtidigt som ett verktyg för att forma en social verklighet. Just själva processen (erna) som skapar ett sätt att tänka och förstå den sociala omgivningen och verkligheten utgör ett centralt forskningsobjekt inom diskursanalysen. Det är diskursen *hur* som får fokus och studeras. Med anledning av detta, får den historiska och sociokulturella omgivning som individen befinner sig i ytterst fokus inom diskursanalysen (Foucault, 2008).

Som diskuterats ovan så innehar språket och språkanvändning en central roll inom den diskursanalytiska traditionen. Här förhåller traditionen sig till uppfattningen om att det är genom språket som individen skapar sig en uppfattning om den egna sociala omgivningen och verkligheten. Men det diskursiva synsättet väver också samman språk och handling och menar att individens kunskaper om sociala kategorier formas av och genom språket under en interaktiv process individer emellan. Diskursteoretikerna Lilie Chouliaraki och Norman Fairclough (1999:50–51) beskriver språket som ”ett socialt system med egen logik”. Vad diskursanalytiker är intresserade utav är hur mening uppstår i detta system och hur språket sedan konstruerar den sociala verkligheten. Mot bakgrund av detta förhåller sig traditionen kritisk till uppfattningar som menar att ”våra föreställningar återspeglar yttre materiella förhållanden” (Bergström och Boréus, 2005:305). Istället är den diskursanalytiska traditionen av uppfattningen att våra föreställningar är influerade av mänskliga idéer som förutsätter ett språk som i sin tur organiserar den sociala verkligheten. Den diskursanalytiska traditionen förhåller sig kritisk till uppfattningar om språket som ett ”neutralt instrument för kommunikation” (ibid:326). Istället förhåller den sig här till idén om att föreställningar om

sociala fenomen alltid är producerade under ett visst historiskt skede och av mänskliga influenser, och att det därför är omöjligt att tala om en objektiv sanning (Winther Jørgensen och Phillips 2000:11). Dessa ovannämnda faktorer skapar en särskild förståelseram för hur individer ska uppfatta sin sociala och politiska verklighet.

Kontextbundenhet är högst karaktäristisk för diskursanalysen. Vilka framställningar det än rör sig om, så har dessa formulerats enligt särskilda moraliska, religiösa, politiska och rättsliga doktriner vid en specifik historisk tidsperiod. Detta innebär att den kurdiska identiteten utgör en produkt som producerats i ett visst socialt sammanhang enligt omgivningens särskilda perspektiv, föreställningar och behov.

Och det är ungefär här som kritiken mot diskursbegreppet tar kraft. För om vi betraktar världen i termer av diskurser/framställningar så innebär det att det inte existerar en objektiv verklighet. Diskursteoretikerna Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (ibid:7) argumenterar att diskursbegreppet inte gör en sådan utsaga, utan att diskursteorin istället bör förstås som ett alternativ sätt att se på och tolka världen. Diskursteorin förhåller sig till uppfattningen att det vi betraktar och tolkar som verklighet utgör en social produkt skapad av människan för människan. Diskurser innebär ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)” (ibid:7). Inom diskursanalysen är det relationen mellan diskurser inom ett visst sammanhang som sätts i fokus.

Sammanfattningsvis kan sägas att diskursanalysen forskningsmässigt förknippas med en särskild och utvidgad uppfattning om språk, sociala relationer samt frågor om makt och identitet. I metodologisk mening förutsätts det att varje forskare själv utvecklar ett analysverktyg som är lämplig för varje enskild studie med utgångspunkt från företrädare inom traditionen. I denna studie utvecklas analysverktygen analogt utifrån ett foucauldianskt perspektiv. Enligt Bergström och Boréus (2005:309) så är den franska filosofen och idéhistorikern Michel Foucault den person som är starkast förknippad med den diskursanalytiska traditionen.

Michel Foucaults (2008:19–35) analytiska verktyg är konstruerat utifrån två olika angreppssätt: *arkeologin* och *genealogin*. Med hjälp av det arkeologiska angreppssättet gräver Foucault fram och problematiserar historiska framställningar och teorier om vetanden, språk och människan som subjekt. Det genealogiska angreppssättet är mer inriktat på diskursens möjlighetsvillkor, med fokus på makt och identitetsfrågor (ibid:2008). I den här studien kommer en kombination av dessa angreppssätt att användas, med fokus på det genealogiska angreppssättet. Medan det arkeologiska angreppssättet gräver fram och analyserar processer eller moment i historien som haft en avgörande roll i hur vi tänker och uppfattar oss själva i

samtiden, så sätter det genealogiska angreppssätt fokus på de vetanden som under dessa särskilda historiska skeden diskvalificerats som vetenskapliga. Det genealogiska arbetssättet kan därför sägas fungera som en metod som möjliggör en analys av de inre dynamikerna hos, vad vi här kan kalla för *det oppositionella fenomenet*. Det genealogiska arbetssättet möjliggör detta genom att låta de historiska vetanden som finns dolda inuti forskningsfenomenets ”funktionella och systematiska helheter”, träda fram på nytt med utgångspunkt i forskningsfenomenets perspektiv och åskådning (Foucault, 2008:24). Med ett kritiskt perspektiv på kunskap och vetanden som utgångspunkt bringar genealogin en ny och fördjupad förståelse av ett redan diskuterat fenomen. Foucault (2008:27) själv definierar genealogin som en *taktik*. Det genealogiska arbetssättet möjliggör att de vetanden (*episteme*) som inom vetenskapen klassificeras som naiva, hierarkiskt underlägsna och ovetenskapliga att träda fram i rampljuset. Dessa vetanden som inte är teoretisk centraliserade sätts i spel mot de vetanden som enligt samtidens dominerande institutioner klassificeras som sann kunskap, hierarkiskt överlägsna och vetenskapliga. Foucault (2008:24) kallar därför genealogin för ”de underkastade vetandenas uppror” och beskriver angreppssättet enligt följande:

”Det är mot själva makteffekterna hos en diskurs som anses vara vetenskaplig som genealogin måste föra striden” (Foucault, 2008:26).

4.3 Diskursanalys

En diskursanalys förutsätter valet av en forskningsmetod där *tolkning* innehar en central roll. Tolkningen avser texter och diskurser (Alvesson och Sköldberg, 2008). Språk och texter är samhällsvetenskapligt och inte minst sociologiskt intressanta eftersom de speglar mänskliga relationer, kommunikation, yttranden och handlingar. Inom text- och diskursanalyser betonas språkets och textens *kommunikativa* karaktär (Bergström och Boréus, 2005:16). Inom detta sammanhang tolkas texter så att varje begrepp tolkas som meningsbärande och därmed värdeladdat. Texter kan med andra ord skapa konsekvenser i människors liv och påverka deras tankar och handlingar.

I ”*Textens mening och makt*” skriver författarna Göran Bergström och Kristina Boréus (2005:16) att texter oftast är formulerade utifrån ett särskilt perspektiv och i ett förmedlande syfte. Texter förmedlar ett specifikt budskap, vars betydelse är avhängigt läsarens språkkunskaper (ibid:16). Att språk och text har en kommunikativ karaktär innebär att de dels fungerar som verktyg för att sätta beteckning på något och dels inrymmer en funktionell sida

som gör något. För att konkretisera: Vi använder oss av språket dels när vi sätter beteckning på något i vår omgivning: för att ange vad något är, samtidigt använder vi oss av språket i sociala sammanhang (eller i texter) för att förklara och beskriva händelser eller situationer i vår omgivning. I sammanhang där språkanvändningen förekommer i en social kontext fungerar språket som ett sätt att skapa mening, förståelse och uppfattning om någonting. På samma gång som vi använder oss utav dessa meningar, förståelsen och uppfattningar så konstruerar vi vår sociala verklighet med hjälp av språket. Språket fungerar alltså dels som ett uttrycksmedel för våra tankar och idéer, samtidigt som språket i sociala sammanhang konstruerar ett ramverk för hur vi uppfattar och konstruerar vår sociala verklighet. En diskurs är uppbyggd av liknande dynamiker.

Det är mot bakgrund av ovanstående resonemang som själva tolkningen (och tolkningsprocessen) får en central roll i text- och diskursanalyser. I tider där begrepp som ”modernitet”, ”nätverkssamhälle” och ”globalisering” blir alltmer framträdande, blir studier av språk och texter mer självklara eftersom de fungerar som gränssättare för människors sätt att tänka och handla, samtidigt som de bidrar till att forma perspektiv om vad som är rätt och fel (ibid:13). Givetvis förklarar textanalyser inte allt om ett fenomen, utan snarare en del av fenomenet. Händelser, muntlig kommunikation och handlingar som inte föregår i texter hamnar utanför analysen.

Bergström och Boréus (ibid:24–33) presenterar fyra olika tolkningsstrategier för textanalys. Val av strategi är förbunden med vem texten är relaterad till, dvs. vem som är i fokus vid analysen. Författarna uppmärksammar också att den som är i fokus vid analysen alltid besitter en viss position med särskilda kunskaper eller (för)förståelser och att medvetenheten om just detta är viktig för god validitet i studien. Vid tolkning av textens innebörd med fokus på *uttolkaren* (person eller forskaren som analyserar texten) är det uttolkarens förförståelse som uppmärksammas. Vid tolkning med fokus på *avsändaren* (författaren) är det avsändarens talhandling, idéer och språkbruk som uppmärksammas. När tolkning sker med fokus på *mottagaren* (individer, grupper, till viss del även forskaren: uttolkaren) är det mottagerans förförståelse som uppmärksammas. Och slutligen, vid tolkning med fokus på *den omgivande diskursen* (där diskursen verkar; kontextbunden; särskilda aktörer utelämnas) är det de styrande föreställningarna som uttrycks i andra texter och språk som uppmärksammas. Den sistnämnda tolkningsstrategin är vanligt framkommande i diskursanalys och författarna beskriver strategin enligt följande:

”Meningen i en enskild text förstås framför allt utifrån andra omgivande texter som denna relaterar till och utifrån en ’ordning’ som texterna är uttryck för. Men också omvänt: diskursen som helhet förstås utifrån de enskilda texterna” (ibid:28).

Bergström och Boréus (ibid:28) definierar tolkningsstrategin som ett slags utvidgad hermeneutisk cirkel, där ”delar tolkas utifrån helheten och helheten utifrån delarna och diskursen utgör helheten”. Om vi byter ut hermeneutikens ”cirkel” till en ”spiral”, skulle det underlätta förståelsen för ovannamnda tes, för hur mening konstrueras. För att konkretisera: ju mer förståelse vi skapar oss om något, desto mer kunskap får vi om ämnet. Vår förförståelse växer sig allt större och vidare ju fler erfarenheter vi bildar oss. Med andra ord, på samma sätt som de mångfaldiga delarna inom samhället konstituerar samhällskroppen, så utgör varje del för sig en konstruktion av samhället. Men samhället i sig är inte ett avhängigt fenomen, utan är framställd utifrån ekonomiska, politiska, sociokulturella och religiösa förhållanden.

Ett annat centralt begrepp för diskursanalysen är *kontextkännedom*. Texter analyseras alltid i en kontext, eftersom diskurser fungerar i relation till andra diskurser. Texter är alltid producerade vid en särskild historisk tidpunkt, med särskilda budskap och som den franska filosofen Michel Foucault (2008:57) uttrycker det: alltid i ett ”krigsförhållande”.

Men det är inte bara tolkningen och kontextkännedomen som är viktig inom diskursanalysen, utan även författarens *förförståelse*. Bergström och Boréus (2005:25) hänvisar till Hans-Georg Gadamer's teori om att ingen, varken författare eller läsare, någonsin möter en text tomhänt, utan alltid utifrån en viss förförståelse. Denna förförståelse är präglad av den religiösa, politiska och socio-kulturella kontext vi rörs oss i, men också utav individens upplevelser, utbildning och mellanmänniska relationer. Vår förförståelse sätter ramar för hur vi tolkar en text och diskurs, samt utifrån vilket perspektiv vi gör dessa tolkningar. Därför är det av stor vikt att författaren är medveten om och aktivt reflekterar över den egna förståelsen, eftersom dennes historiskt och sociokulturellt betingade (för)förståelse är fullt aktiv vid tolkningsprocessen och analysen av diskurser, och är inget som författaren kan skaka av eller packa upp ur ryggsäcken. Det är här som en del av kritiken mot kvalitativ forskning tar kraft. Kritikerna menar att kvalitativa studier har låg validitet eftersom sannolikheten för att andra uttolkare med annan historisk och sociokulturell bakgrund och (för)förståelse ska kunna uppnå samma resultat med exakt samma analysverktyg är vaga. Uttolkarens förståelse och tolkningar är därmed inte statiska föreställningar, utan flexibla i relation till den konjunkturrella processen.

4.4 Material och urval

Mitt empiriska material består primärt av PKK:s manifeste från 1978, som utgör partiets första politisk-teoretiska utgångspunkt och en initial legitimationshandling över dess identitet. Manifestet, ”*Kürdistan Devriminin Yolu*” (Vägen till Kurdistans Revolution, min översättning), är ett viktigt dokument emedan det är den ursprungligaste proklamation som hyser inneboende konflikter samtidigt som det siktar mot att förena och utmana strukturer, identiteter och den normativa diskursen i samhället (Öcalan, 1978). Varje ord, term, mening och betoning i denna proklamation, som kom att få en viktig betydelse för den väpnade konflikten i Kurdistan efter 1984, och för den sekellånga politiska frågan, är viktiga att analysera för att få en fördjupad förståelse av den pågående konflikten. Manifestet är inte enbart ett antal punkter som skissats upp och nedtecknats teoretiskt; de skär igenom och står i ett konfrontativt förhållande till de strukturer, makttekniker, termer, beteckningar, föreställningar, hierarkier, identiteter, och relationer som präglade den tidens turkiska samhälle, framför allt den kurdiska regionen.

En annan primär del av det material som jag skall analysera är ”*Devletlerarası Sömürge Kürdistan*” (Kurdistan - en internationell koloni, min översättning), av den turkiske historikern och sociologen Ismail Beşikçi. Det var ett banbrytande verk i Turkiet där Beşikçi drog slutsatsen att kurdernas situation efter grundandet av nationalstaterna Turkiet, Irak, Syrien och Iran skiljer sig från de vanligen förekommande ”nationella” eller ”koloniala” frågorna i världen. Beşikçi (ibid:11) skriver att de segerrika kolonialmakterna England och Frankrike samt ”kollaboratörerna” i Mellanöstern delade Kurdistan efter första världskriget slut inom ramen för dess ”söndra och härska”-politik. Han drar slutsatsen att Kurdistan varken är ett ”koloniserat område” eller att det kurdiska folket är ett ”koloniserat folk”. Kurdistan och den kurdiska nationen (ulus=nation) har en lägre status än ett koloniserat område och folk, menar Beşikçi. ”Söndra och härska”-politiken mot kurderna pågår än, skriver Beşikçi och definierar det som: ”det värsta en nation kan uppleva i sin historia” (ibid:153). Beşikçi skriver att kurderna som särskild kulturell och etnisk grupp har ”försatts” i en situation där de saknar politisk status i dess mest elementära mening: som existens och identitet. Beşikçi är kritisk till idén att ta sig an kurdfrågan enbart ur ett klassperspektiv, något som var mycket vanligt förekommande bland sociologer från den marxistiska skolan. Dessutom anser han att ett dogmatiskt klassperspektiv utgjort en av de faktorer som motverkat en nationell föreställning och praktik hos kurderna (ibid:153). Även om detta viktiga verk publicerades 1990 behandlar det förhållanden som varit gällande i Turkiet från republikens grundande till det år då verket skrevs, och även fram till denna dag då denna uppsats framställs.

Bakgrunden till båda dessa dokument är den statliga policy som under många decennier kungjort att det endast lever turkar i Turkiet och att alla medborgare i samhället är underställda slagordet: *en nation, en flagga, en stat, ett fädernesland!* Policyn var förhärskande och understödd av den turkiska statens utbildningsväsen, samhällsinstitutioner och rättsväsende. Både PKK:s manifeste och Beşikçis verk, tar sikte på denna policy och utmanar eller analyserar den.

Det centrala temat för båda dessa texter är att de kretsar kring termerna nation, folk, land, befrielse, socialism, Kurdistan, kurder, identitet och fiende, som tillsammans är laddade begrepp, med negerande och transcendentala inslag. Denna uppsats ämnar behandla detta mot bakgrund av den statsbärande policy som fanns i Turkiet vis-à-vis det kurdiska folket.

5. Analys

5.1 Förnekelsepolitik - Strukturell bakgrund och kontext

Vid den turkiska republikens bildande förkunnades i dess konstitution från 20 april 1924, att det inte fanns andra etniciteter eller nationaliteter i Turkiet än den turkiska. Exempelvis anger presidenteden som framgår av artikel 38 att:

”As President of the Republic, I swear to dedicate myself exclusively to the respect, defense and execution of the laws of the Republic and of the principles of national sovereignty, to devote all my efforts loyally to assure the happiness of the Turkish nation...”

Det blir mer explicit under sektionen fem där paragrafer för offentliga lagar stipuleras. Denna sektion bär rubriken ”Public law of the Turks” och stadgar i artikel 88:

”The name Turk, as a political term, shall be understood to include all citizens of the Turkish Republic, without distinction of, or reference to, race or religion. Every child born in Turkey, or in a foreign land of a Turkish father; any person whose father is a foreigner established in Turkey, who resides in Turkey, and who chooses upon attaining the age of twenty to become a Turkish subject; and any individual who acquires Turkish nationality by naturalization in conformity with the law, is a Turk. Turkish citizenship may be forfeited or lost in certain circumstances specified by law.”

Denna artikel neutraliserar således alla medborgare i Turkiet till turkar. Eller den applicerar en politisk term, med direkt etnisk konnotation, på samtliga medborgare i landet. Därigenom utesluts alla andra identiteter än den turkiska.

Förordet till 1961 års konstitution anger en ännu aggressivare och direktare riktning mot turkiskhet och enhetligheten i identitetsbeteckningen *turk*. Där talas om ”the Turkish nation, prompted and inspired by the spirit of Turkish nationalism...”. Andra artikeln i den konstitutionen anger uttryckligen att den turkiska republiken är nationalistisk. I artikel 54, under sektion fyra, är formuleringen ”political term” borttagen och artikeln anger koncist att ”Every individual who is bound to the Turkish state by ties of citizenship is a Turk”. Det är anmärkningsvärt att den konstitutionen tillkom efter en militärkupp.

I 1982 års grundlag, dvs. den som fortfarande är i kraft i Turkiet, och även den tillkommit efter en militärkupp, är nationalismen och den auktoritära policyn mest framträdande. Andemeningen i de formuleringar som vidrör turkisk identitet är tydligt nationalistiska och intoleranta, förnekande, gentemot andra folkslag i landet. Där talas åter om ”national honour and pride”, patriotism och nationalism. Det finns ingen referens i hela konstitutionen till andra folkgrupper, etniciteter eller nationaliteter. Artikel 42 anger att inget annat språk än turkiskan får undervisas som modersmålsundervisning. Utländska språk får

endast undervisas i enlighet med föreskrivna lagar. Återigen upprepas också, som i tidigare konstitutioner, att vem som än är bunden till den turkiska staten genom ett medborgarskap, är turk.

Det finns inget omnämnande om kurder eller den kurdiska regionen i någon av de grundlagar som funnits under republikens existens. Det enda folket i Turkiet är turkar och alla andra etniciteter är turkar. Ordet *eticitet* existerar inte i någon av grundlagarna och *folk* förekommer inte i något sammanhang; den enda referensen som finns är till *nation* och då åsyftas uteslutande den turkiska nationen.

Nedan skall redogöras för Ismail Beşikçis sociologiska analys av denna policy av förnekelse.

5.2 ”En nation som inte ens har koloniserats”

En inledande problematik vad gäller situationen i Kurdistan, är att den inte går att definiera inom ramen för det som kallas för ”kolonial eller halvkolonial status” (Beşikçi, 1990:11). Beşikçi skriver att varken Kurdistan är ett koloniserat område eller att det kurdiska folket är ett koloniserat folk. Kurdistan och den kurdiska nationen har en lägre status än ett koloniserat område och folk. Efter första världskrigets slut och i samband med framväxten av idén om nationalstaten kom Kurdistan att helt förlora politisk status. Även de som talade kurdiska och inte kunde ett ord på turkiska, kallades för turkar (ibid:9).

”Kurder räknas inte som kurder någonstans i samhället” (ibid:11). Denna politik uppfattar Beşikçi som ett angrepp på det kurdiska folket, en attack på deras kultur, historia, samhälle och sociala identitet; det är en tvångsassimilering som siktar på att förvandla en grupp av människor till en annan grupp. I detta ser Beşikçi ett försök till att vilja förslava kurderna, ”att göra personlighetslös och helt suddad ut dess namn, språk och kultur, historisk och på jordens yta” (ibid:11).

1960 sade den dåvarande turkiske presidenten, under ett besök i den kurdiska staden Amed/Diyarbakir: ”There are no Kurds in this country, whoever says you are a Kurd, you must spit in his face” (Muller, 1996:177).

Turkiet befinner sig, genom yttranden som ”det finns ingen kurdisk nation, alla är turkar”, på förnekelsens väg, i riktning mot att inte erkänna kurdernas nationella och demokratiska rättigheter, skriver Beşikçi (1990:18). Denna väg begreppsliggör han som en ”officiell statsideologi”, som inte enbart har ett politiskt och understödande militärt uttryck, utan även en allmän, formell och samhällsorienterad ideologi, som kanaliseras ut i medier,

skolor och domstolar. Under en rättegångsförhandling formulerar Beşikçi detta i sitt försvarstal:

”The Turkish state and its official ideology deny the existence of the Kurdish nation and the Kurdish language. The Kurds are considered to be a Turkish tribe, the Kurdish language a dialect of Turkish. In this way, sociological realities are denied by means of official ideology. Official ideology is not just any ideology. Official ideology implies legal sanction. Those who stray outside the boundaries of official ideology are shown the way to prison. The constraints of official ideology obstruct the development of science. [...] These things exist in law but they are not legitimate. Whether it is five generals or 450 deputies that pass it makes no difference. Legislation denying the existence of the Kurdish nation, language and culture can have no legitimacy at all. In law, legitimacy is more important than legality” (Variant.org.uk, 2012).

Beşikçi berör här en viktig punkt som tillför en dimension i förståelsen av statsideologin och dess förnekelsepolitik, nämligen skapandet av en egen *verklighet* – en som exkluderar det kurdiska folkets existens i Turkiet, eller inför det under en ny identitet. Samtliga samhällsinstitutioner och formella strukturer i landet skall således verka för att befästa och upprätthålla *denna* verklighet. Beşikçi indikerar här att förnekandet har ett avverkliggörande inslag, eller att det är fråga om en verklighetsmodifikation.

Synen på Kurdistan som underordnad en traditionell koloni, var en position som Beşikçi redan hade formulerat under tidigt 80-tal. Det är en grundposition som Beşikçi teoretiskt intagit tidigt i sin akademiska karriär, men konstaterar att ”Kurdistan inte ens har en fullvärdig kolonial status”. Utifrån detta utvärderar han övriga element i ”kurdfrågan”. Detta skall emellertid inte förstås som en steril analys med en stelbent bild av kolonialismen som ren klassisk kolonialism. Snarare ger denna utgångspunkt möjlighet att anlägga ett jämförande perspektiv på de makttekniker och styrkeförhållanden som råder i det kurdiska samhället, för att djupare känna dess mekanismer och verkliga natur.

Beşikçi understryker att kolonialismens natur inte enbart är våldsam och aggressiv, grundad på enbart död och rädsla, det är ett projekt och en ordning med sociala, ekonomiska, kulturella och politiska dimensioner. Det är en ordning med strukturer som producerar och reproducerar en realitet som i sin tur är konstitutiv för alla samhällselement. Genom bland annat akademiska och journalistiska institutioner upprätthålls den koloniala realiteten och dess självbild.

5.3 Manifestet från 1978

Manifestet som skrevs 1978 var djupt influerat av antikolonial doktrin och befrielseörelser runtom i världen, från Sydamerika, Afrika till Asien. Det har en tydlig socialistisk inriktning och inramning, och genomsyras tydligt av ett klassmedvetande i socialistisk riktning. Men det

bär även en tydlig folklig färg och identifierar en nationell situation – sålunda är det kurdiska folkets öde och framtid det centrala temat i manifestet. Manifestet inleds med en kort men rak *weltanschauung* som uttrycker stöd för internationell socialism och nationella befrielseströrelser i hela tredje världen. Den teoretiska grundvalen kännetecknas i en kort hänvisning, som *scientific socialism*. (Detta är i synnerhet intressant med tanke på den hårda kritik som Öcalan och PKK kommer att rikta mot realsocialismen och vetenskaplig socialism.) Efter en socio-historisk bakgrundsbeskrivning av det kurdiska samhället, som mer eller mindre utgår ifrån en historiematerialistisk analys, uttrycks övertygelse och hängivenhet åt *Kurdistan Devriminin Yolu* (Vägen till Kurdistans Revolution, min översättning), som är beteckningen för det projekt som manifestet lanserar (Öcalan, 1978).

I den andra delen av manifestet avhandlas det kurdiska samhället och ”kolonialismen” i Kurdistan. De som samarbetar med koloniserarna, dvs. ”kollaboratörerna”, däribland feodalherrar och religiösa klaner, identifieras och kartläggs inom samhällets maktstruktur. Metoden för att bekämpa detta koloniala tillstånd anges som väpnad kamp mot ”erövrarna av Kurdistan”. Kurdistans koloniala tillstånd beskrivs som mellanstatlig – *inter-state colony*. Detta är ytterst intressant då kolonier vanligtvis definieras som ett territorium under ”protektorat” eller administrativ och politisk kontroll av moderlandet.

Kurdistans revolution relateras även till Mellanösterns revolutioner och hela världens revolutioner, samt globala strävanden mot imperialismen.

Nedan återges flertalet av punkterna under manifestets andra sektion ”Society of Kurdistan” (Özcan, 2006:87):

- a. *Our era is the era of transition from capitalism to socialism and proletarian revolutions.*
- b. *Kurdistan is an inter-state colony.*
- c. *A national liberation struggle is an unavoidable duty in order to gain the freedom and independence of the Kurdish people.*
- d. *The Kurdistan revolution shall be a national and democratic one, and the ultimate end would, in long term, be the socialist revolution with an uninterrupted transition to a ‘classless and non-exploitative’ society.*
- e. *The revolution’s political objective is to establish an independent, united and democratic Kurdistan.*
- f. *The revolution must be led by a revolutionary party of the proletariat which needs to be initiated by a ‘minority’ composed of patriotic youth and intellectuals (enlightened) who are disassociated from material production.*
- g. *The primary social base and the leading class of the revolution have to be, in spite of its numerical and ideological weakness, the working class. The secondary social base of the*

revolution and senior ally of the working class are the peasantry and the urban petty bourgeois. The international allies are socialist countries, the working class parties of capitalist countries and the liberation movements of oppressed peoples of the world.

h. The targets of the revolution are the conquerors of Kurdistan (the Turkish state) and its native feudal-collaborators, and the imperialist powers behind them.

i. The all-in-one use of ideological, political and military forms of the struggle is necessary for the success of the national liberation of the colony Kurdistan.

5.4 Förneka förnekelse

Redan Beşikçi kritiserar den formella turkiska förnekelsepolitiken som ett försök att med fabricerad och upprepad ”fakta”, ”kunskap”, ”döljande” och ”åskådliggörande”, skapa en egen ”verklighet”. Genom alla officiella och formella kanaler har sedan denna verklighet varit föremål för agitation, spridning och implementering. Akademiska studier har inte varit undantagna från detta.

När man vill förstå en sådan makt, en sådan ordning av maktstrukturer och tekniker för underkastelse, är det viktigt att vidga analysen så att den kan fånga förnekelsens verkliga natur. Foucault analyserar makten i termer av diskursens herravälde, och inte i suveränitet. Detta är i synnerhet intressant för situationen i Kurdistan. Med herravälde syftar Foucault (2008:40) inte på en grupps herravälde över en annan, utan herravälde bör uppfattas som något som uppstår i samband med de ”mångfaldiga underkastelser som äger rum och fungerar i samhällskroppen”. Den diskursiva makten utvinns i ett sammanhang när den ena aktören ger upp något av värde för sig själv, när den underkastar sig maktens ”sanningar”. Det är underkastelsens relationer som skapar subjekten enligt Foucault, och det är häri som analysen har sin utgångspunkt: att studera vad som händer under själva processen, i maktens *hur*. Eftersom makten uppstår i relationer, innebär den begränsningar för en del och möjligheter för andra, men detta innebär inte att dessa positioner är för evigt fasta.

De flesta analyser av den kurdiska frågan, har, som indikerats ovan, utgått ifrån situationen i Kurdistan och behandlat den efter klassiska statsvetenskapligt perspektiv. Där betraktar man makten som kraften och styrkan att utöva kontroll samt jurisdiktion över ett territorium. Med andra ord sammanfaller makten i ett sådant perspektiv med ordningsmaktens struktur och verkställande myndigheter. Diskursanalysen ger möjlighet att få ett nytt grepp och ett nytt perspektiv på frågan – ett perspektiv ”inifrån”, från det som sker inom makten självt, i dess struktur, konstitution och operation. Detta är ytterst viktigt för att djupare förstå vad manifestet utmanade, språkligt, ideologiskt och politiskt.

Enligt Foucaults maktperspektiv finns alltid en möjlighet till motstånd. Makten kan

därför sägas fungera enligt en cyklisk process, där varje *episteme* kan komma att förlora sin dominerande position i samhället till följd av den konjunkturella processen.

I ”*Samhället måste försvaras*” (2008), vilket utgör en samling av Foucaults föreläsningar vid *Collège de France* åren 1975-1976, definierar Foucault makt som något som ingen människa kan äga eller skänka. Istället menar han att makt är något som *utövas*. Eftersom Foucault utgår från tanken om att makt fungerar inom en viss kontext, hävdar han att makt bör studeras med utgångspunkt i själva relationen, själva akten, i vad han kallar för ett ”krigsförhållande”. Detta krigsförhållande, eller krig som enligt Foucault alltså pågår, kan förklaras som en kamp mellan olika vetanden som har egna inneboende makteffekter. Kampen förs om ett bestämt tankesystem, som ska fungera som en norm i samhället bland dess aktörer. Dessa vetanden fungerar förvisso inte som självständiga subjekt, utan är producerade av grupper eller intressenter i samhället med särskilda motiv och intressen. Om vi förhåller oss till idén att makt till sin karaktär är relationell, hur fungerar då makten? Foucault formulerar maktens relationella karaktär som ett ”styrkeförhållande” som har ”etablerats vid en viss historiskt preciserbar punkt, i krig och av krig” (ibid:31). Det är detta styrkeförhållande som skapar ramverk för hur vi ska förstå vår omgivning. Foucault skriver att styrkeförhållandet fungerar som ”uteslutningsmekanismer” (ibid:45). Uteslutningsmekanismerna sätter dels gränser för vad som är tillåtet att säga, göra och tänka om ett visst fenomen inom en viss historisk kontext och förutsätter också en inre självreglering. Kort kan uteslutningsmekanismerna definieras som ”normaliseringstekniker” som fungerar för att upprätthålla en idé om *ett visst hur*.

Beşikçis analyser rör sig just i detta fält, i att gräva i diskursen. Forskare och akademiker har i hans mening, i grund och botten, ett ansvar i processer som analyserar och gräver djupare inom de serier av begrepp, definitioner och hierarkier som etablerats och tas för givet i samhället. Deras forskning måste bryta (själv)censuren kring forskning och offentlig debatt som beskriver Kurdistan likt en koloni, och kartlägga de ”rasistiska” samt ”koloniala” metoder som använts i dess pacifiering, för att på så sätt möjliggöra att de underliggande, dolda, exkluderade och tystade ”verkligheterna” skall få möjlighet att framträda. Beşikçis forskning har tjänat detta syfte. Politiskt och samhällsligt har emellertid PKK:s manifest utmanat samma fenomen, men på ett annat plan – radikalt och slutligt. Manifestet angriper diskursen, makten och den ”officiella verkligheten”, genom att bryta alla tabun, vända på förnekelsen, och förneka tillbaka genom att förkunna ett projekt som har till mål att rasera stommen för den verklighet som påtvingats det kurdiska folket. Diskursivt görs detta genom att framträda; uteslutningsmekanismen är effektiv endast såtillvida att den kan

stänga ute och tysta det oönskade. Men manifestet förkunnar väpnad kamp, den vägrar låta sig uteslutas och som insats sätter den döden. Redan i möjligheten till fysisk konfrontation, med dödlig utgång, modifieras och förändras den gamla förnekelsepolitiken – den officiella ideologin som hävdar att det inte finns några kurder, måste nu tvinga sig ut på jakt efter dem, för att bekämpa dem i en väpnad konflikt. Diskursen ändras redan då till att inbegripa ”banditer”, ”kriminella” och senare ”terrorister”. Det visar tydligt hur makten, som diskurs och begreppsapparat, skiftar sin mekanism från uteslutning och förnekelse, till stigmatisering, kriminalisering och fientligförklaring.

5.5 Att utmana diskursens ordning

Foucaults underkastelseprocesser är ett tillstånd som uppstår till följd av ett bestraffningssystem. Diskursanalysen har ett angreppssätt som fokuserar på vilka underkastelseprocesser som bestraffningssystemet, och inte lagen, sätter i verket i det regionala och lokala: vare sig det rör sig om fysisk eller psykisk bestraffning eller våld. Det är normens snarare än rättens straffsystem som får fokus i Foucaults analyser. Denna ”normens straffsystem” verkar inte bara inom fångelserna utan inom alla samhällsinstitutioner. Diskursanalysen som undersökningsmetod och instrument intresserar sig för hur subjektet, eller de underkastade subjekten skapas och formas inom samhällskroppen, snarare än att analysera makten i ”suveränitetens juridiska uppbyggnad, i statsapparaten eller i ideologierna som följer” (Foucault, 2008:46).

Diskurser bli först legitima, eller ”sanningar” då individer utgår och formar sin egen omgivning, sociala verklighet och världsbild enligt den förståelseram som inryms inom varje diskurs. Det är först när diskursen tillskrivs *sanningseffekter* som den får en funktionell roll i samhället, menar Foucault (ibid:241–242). Det är sanningseffekterna som tillskrivs diskurser som karaktäriserar och konstituerar samhällskroppen.

Sanningseffekten blir mycket kraftfull om den förenar ett samhälles formella verklighet, såsom det träder fram i media, skolor, institutioner och kulturlivet, med förnekelse och uteslutning. Ty då måste de uteslutna och underkastade ta sig igenom två lager av diskurser, en som är tyst och förnekande/ignorerande, samt en annan som är en terräng av begrepp, en väv av sociala, ekonomiska och politiska förhållanden, som man måste bena ut och dekonstruera. Något som givetvis är ytterst svårt emedan diskursen nedlagt en förståelseram med konstitutiva element och parametrar som är ”naturliga”, ”objektiva”, ”sanna” – de *är* verkligheten.

”Attempts were made to solve a sociological and political issue through constitutional edicts. The aim was to change the reality. To alter the facts of life via these edicts” (Beşikçi, 1988:8).

Manifestet berör detta förhållande explicit genom att ge ett brett perspektiv på *hela* samhället. Det sträcker sig från världsmaktsfrågor, under den tidens kalla krigspolarisering mellan väst och öst, kapitalism och socialism, ända till regionala förhållanden. I samhällsligt avseende identifieras det sociala lager som skall kunna genomföra revolutionen, nämligen arbetarklassen. Det sekundära skiktet i samhället som den revolutionära kurdiska rörelsen kan basera sin revolution på är bondebefolkningen och små delar av de småborgerliga stadsinvånarna. I punkten (i) (se sid. 24), betonas också att befrielseörelsens kamp måste omfatta en allomfattande kamp som har politiska, militära och ideologiska dimensioner. Manifestets intention är sålunda att vända och ställa om många grundläggande förhållanden i samhället, däribland, givetvis, maktförhållandet och den formella ordningen, såsom den är upprättad i alla dess politiska och sociala institutioner. Samtidigt som den förnekar förnekelsen av kurder och Kurdistan, utmanar den också den rådande ordningen med ett radikalt politiskt projekt, att i dess ställe, skapa egna formella och officiella entiteter, samhällsliga och kulturella; i grunden skiftar den identitetsbegreppet. Den gör det genom att negera diskursens ordning, utmana den och förklara en väpnad kamp mot den, för att på samma gång ge liv och födelse åt den identitet och existens som statsideologin undertryckt. På så sätt blir angreppet och dekonstruktionen av diskursen, begynnelsen för en ny identitetsframställning, den kurdiska, den som PKK skulle föra fram.

Beşikçi å sin sida, angriper samma diskurs, han vill dekonstruera och ogiltigförklara, samt visa det överkliga i den formella verklighet som den turkiska statsideologin byggt upp, mestadels på våld, men också en diskursiv ordning. Men han har ett annat perspektiv. Som forskare vill han med ett genuint akademiskt och vetenskapligt hantverk avmaskera statsideologin och låta verkligheten träda fram, oförfalskad. Han ser detta som en fundamentalt viktig angelägenhet för demokratiutvecklingen i Turkiet.

”There is only one way to avoid this distortion: to reject the ban imposed by [the Turkish] state ideology and declare it incompatible with a scientific approach. To believe in and follow scientific methods, to insist on a correct view of history, to insist on facts, all of this could be interpreted as a belief system and an ideology itself. But these beliefs and attitudes provide the basis for human rights and democracy” (Beşikçi, 1988:43).

Men diskurser inrymmer en form av social kontroll. I ett socialt sammanhang fungerar diskursen dels som en metod för att uttrycka kunskap om ett visst subjekt/objekt, men utgör i sig självt också ett kunskapssubjekt-/objekt. Diskurser är alltså en regelstyrd framställning av

begrepp som utgör en bestämd uttalad föreställning om ett visst fenomen, och hur detta ska uppfattas. Foucault (2008:43) beskriver alltså individen som ett handlande subjekt: individen är en makteffekt på samma gång som den är dess effekt; individen blir kunskapens subjekt på samma gång som den blir dess objekt. Sammanfattningsvis kan det sägas att subjektet konstitueras i relation till en visst historisk socio-kulturell kontext, i förhållande till andra subjekt och självet.

I ljuset av detta är manifestet som skrivits på turkiska, av studenter som studerat vid högre turkiska läroverk, själva ursprungligen av kurdisk härkomst men ämnade att assimileras i det turkiska utbildningssystemet, högst intressant. Det nyss beskrivna kan appliceras på situationen i Turkiet och Kurdistan under 1970- och 1980-talet. Ty hur vi än beskriver statsideologin och den officiella förnekelsepolitiken av kurderna, är det viktigt att inse att kurderna själva hade en del i att reproducera och komplettera denna diskurs. I Foucaults synsätt är inte individerna passiva objekt som endast faller offer och föremål för maktens mekanismer. De är snarare i ständig interaktion med maktens strukturer och dynamik, de reproducerar den, gör motstånd, och effekten av deras handlingar påverkar maktens övergripande effekt på samhället.

Foucault (ibid:37) definierar genealogin som ”antivetenskaper” och som en taktik för ”att frigöra de underkastade vetandena, det vill säga rusta upp dem till kamp och opposition mot tvånget från en teoretiskt enhetlig, formell och vetenskaplig diskurs”. Tids- och rumsaspekterna får en väsentlig roll i diskursanalysen, eftersom varje kamp äger rum under ett särskilt givet historiskt-politiskt skede. Det är själva ”slaget” vid en viss tid som skapar framtiden. Det är styrkeförhållandet som inrättas vid slagfältet som skapar förutsättningarna för framtiden. Men tiden kan inte bara beskrivas i termer av historia eller framtid: den har också en samtid, och det är i samtiden som vi ser motståndet, det är i samtiden som motståndet äger rum, och det är vid detta som genealogin fäster vikt vid, nämligen: i motståndets samtida vetande.

Härvid korsar således, i exemplet med PKK och den turkiska statsideologin, Beşikçis tanke om att forska och avslöja sanningen samt verkligheten, med det handlande subjektets politiska betydelse för såväl diskursen som kunskapsproduktionen i samhället. Diskursens ordning står i relation till de krafter som utmanar diskursen. Fallet med Turkiets förnekelsepolitik i Kurdistan exemplifierar detta. När förnekelsen som diskurs får ett gensvar (i manifestet 1978), genererar det nya kunskapsrön, kulturella uttryck och en ny antagonistisk identitet. Denna identitet söker uttrycka egna sanningar, verkligheter, projekt, känslor och idéer. Vi ser hur mötet mellan denna diskurs och det projekt som söker utmana och bekämpa

den, i kontexten för en väpnad kamp och radikal revolution, blir till en språngbräda för en ny identitetsframställning. Den kurdiska identiteten fanns redan tidigare som en etnisk identitet, men den var undertryckt och förnekad. I och med sammandrabbningen med diskursen, frigjordes utrymme för en identitetsframställning som just förkunnat sig vara i en konflikt mot de som sökt erövra den. I anslutningen till detta har identitetsframställningen ett transcendentalt inslag som manifesteras i dess politiska mål och sociala samt väpnade kamp för att i framtiden uppnå det. Och den satts som kärnfullt och slagkraftigast formulerade detta, var följande: *"the revolution's political objective is to establish an independent, united and democratic Kurdistan"*.

6. Slutsats

Diskussionen ovan har argumenterat med utgångspunkt i bakgrunden till PKK:s identitetsbegrepp, genom att beröra den statliga ideologin i Turkiet, som var baserad på en förnekelsepolitik gentemot det kurdiska folket. Denna bakgrund var inte bara en förhistoria som var viktig för att förstå sammanhanget i vilket PKK förkunnade sin politiska och väpnade kamp, utan den var i direkt relation till det identitetsbegrepp som både låg till grund för PKK:s identitetsframställning, men som också fick nytt liv, ny gestalt och ny styrka i samband med konflikten och PKK:s politiska projekt.

Men det är inte så enkelt som att en identitetsföreställning trädde fram när förbudet och förnekelsen av den utmanades. Istället har här visats hur den i relation till den Kemalistiska statsideologin skapade sin egen position och föreställning. Denna skapades och alstrades genom att den inte endast utmanade en politisk ordning, utan därtill diskursens ordning. När diskurser kolliderar frigörs ny energi, kunskapsproduktionen berikas och krafter för identiteter och sociala föreställningar med politisk och ekonomisk betydelse slår sig fria. Identiteter omvärderas och nya eller ”sovande” identiteter kan få nya uttryck. Man kan diskutera huruvida PKK:s identitetsbegrepp är ”nytt” eller om det är korrektare att förstå det som ett nytt uttryck för den förtryckta och förnekade kurdiska identiteten. Men diskussionerna ovan har visat att det i vilket fall är en ny identitetsframställning som gör sig gällande. Således är det en ny *identitetsframställning* även om det är samma *identitet* som ger uttryck för sig själv.

Upproret har inte skett enbart mellan två makter eller identiteter, utan mellan två världar, två samhälls- och världsuppfattningar. Hegemoni som fenomen i den statliga turkiska ideologin begränsar sig inte enbart till de ekonomiska och militära områdena, utan etablerar sig inom varje aspekt av det sociala livet, inom varje samhällsdel, såsom inom de ideologiska, rättsliga, politiska, sociala och kulturella områdena. I relation till dessa diskursiva identitetsföreställningar, eller *den* officiella turkiska identitetsföreställning, växte en ny identitetsframställning fram ur konflikten och sammandrabbningen med den formella diskursen. Det var motståndet mot den turkiska identitetspolitikens diskurs, som närde och genererade en ny identitetsframställning av den kurdiska identiteten i Turkiet.

Intressanta vidarestudier i ämnet om PKK, kurder och Turkiet, är vilka identitetsframställningar som växte fram under PKK:s senare år, under Abdullah Öcalans fångenskap på ön Imrali i Turkiets västkust.

Referenslista:

- Alvesson, M & Sköldböck, K (2008) *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Beşikçi, I. (1990) *Devletlerarasi Sömürge Kürdistan*. Istanbul: PANO Grafik
- Bergström, G., Boréus, K. (2005) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Chouliaraki, L., Fairclough, N. (1999) *Discourse in Late Modernity: Rethinking Critical Discourse Analysis*. Edinburgh: Edinburgh University Press
- Foucault, M. (2008) ”*Samhället måste försvaras*”: Collège de France 1975-1976. Översättning: Karl Lydén. Hägersten: Tankekraft.
- Gunter, M. (1997) *The Kurds and the Future of Turkey*. London: Macmillan
- Houston, C. (2008) *Kurdistan: Crafting of National Selves*. Oxford: Berg
- Johansson Dahre, U. (2005) *Ursprungsfolk i internationell politik*. Lund: Studentlitteratur
- McDowall, D. (2004) *A Modern History of the Kurds*. Third Edition. London; New York: I.B.Tauris & Co Ltd
- Muller, M. (1996) *Nationalism and the rule of law in Turkey: The elimination of Kurdish representation during the 1990s*. I Olson, R., (edt). *The Kurdish Nationalist Movement in the 1990s: Its impact on Turkey and the Middle East*. Kentucky: The University Press of Kentucky.
- Sjöberg, K., Wästerfors D. (2008) *Uppdrag forskning: Om konsten att genomföra kvalitativa studier*. Malmö: Liber
- White P. J (2000) *Primitive rebels or revolutionary modernizers? The Kurdish national movement in Turkey*. London; New York: Zed Books
- Winther Jørgensen, M., Phillips, L. (2000) *Diskursanalys: som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Öcalan, A. (1978) *Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto)*. Köln: Weşanên Serxwebun
- Öcalan, A. (2011) *Prison Writings - The PKK and the Kurdish Question in the 21st Century*. Översättning: Klaus Happel. London: Transmedia Publishing Ltd
- Özcan, A. K (2006) *Turkey's Kurds: A Theoretical Analysis of the PKK and Abdullah Öcalan*. London: Routledge

Elektroniska källor:

Constitution of the Turkish Republic (Translated for the Committee of National Unity by Sadık Balkan, Ahmet E. Uysal and Kemal H. Karpat), Ankara, 1961, 48 pages.

<http://www.anayasa.gen.tr/1961constitution-text.pdf> (2012-07-8)

Earle, E.M. "The New Constitution of Turkey", *Political Science Quarterly*, Vol. 40, No. 1 (Mar., 1925), pp.73-100 <http://www.bilkent.edu.tr/~genckaya/1924constitution.pdf> New York, 1949, 19 p. (2012-07-08)

Emek Partisi, EMEP. <http://www.emep.org/news.php?id=1521> (2012-07-01)

Kurd.se, Den kurdiska rösten. <http://www.kurd.se/index.php/Historiska-skeenden/historien-bakom-dersimupproret> (2012-07-01)

Kurd.se, Den kurdiska rösten. <http://www.kurd.se/index.php/Mellanostern/turkisk-sociolog-doems-till-faengelse-foer-att-ha-bedrivit-pkk-propaganda> (2012-07-03)

The Constitution of the Republic of Turkey [1982] (Translated by Erhan Yasar) (Version including amendments of 1987, 1993 and 1995).

<http://www.anayasa.gen.tr/1982Constitution-EYasar.htm> (2012-07-08)

The Variant.org.uk. <http://www.variant.org.uk/pdfs/issue6/judges.pdf> (2012-09-27)

Artiklar:

Beşikçi, I, introduktion och översättning Yalçın, Lale,"Ismail Beşikçi: *State Ideology and the Kurds*", Middle East Report, Nr. 153, 1988b

Dokument:

Haraldsson, P., Olson, M. (2011) ”*Terrorism - En komparativ studie av politiska och religiösa terrorgrupper*” Studentuppsats (Examensarbete)

Salvador, C. (2010) ”*Europas gräns under en säkerhetspolitisk förändring?: En fallstudie om säkerhetspolitiken vid den europeiska gränsen mellan 2007 och 2010 samt en prövning av Köpenhamnskolans säkerhetsiseringsteori*” Studentuppsats (Examensarbete)